

Ukininkas

Prekė laikraščio:

Prusose ir i Austriją 3 auks.
i Ameriką ir i kitas svetimas
žemes 5 auks.
i Rusiją (kuvertuose) 5 rubl.

LIETUVOS

UKININKŲ LAIKRAŠTIS.

Prekė apgarsinimų:

Už eilutę smulkas
rašto arba už jos vietą per
pusę puslapio 60 fenigų.

IŠEINA DU SYKIU PER MĖNESĮ SU MĖNESINIU PRIEDU.

Ne po ilgą užbaigsime šį 1896 metų; čion trumpai pasikalbesime su skaitytojais apie tai kaip ėjosi mums šį metų ir ką ketiname daryti ateinančių metų. Nevienas skaitytojų turbūt permislino nekartą dėlko tai „Uk-ko“ redakcija, prižadėjus duoti po priedą kas mėnesį ligšiolai kad tik 9 teisėjo, o metai jau baigiasi. Tai atsitiko štai dėl kokios priežasties. Iškeliauvus iš Tilžės p. Noveskiui, spaudinimas priedų buvo pavestas p. Jagomastui, kuris šią vasarą naujai atidarė savo spaustuvę. Žinoma kaip prie kiekvieno darbo taip ir prie spaustuvės pradžią yra gana sunkia juo labiau, jeigu pasijunta da ir piningų stoka. Taip atsitiko su ponu Jagomastu. Užsiėmęs spaustuvės dalykais p. Jagomastas neįstengė „Uk-ko“ priedus laiku atspaudinti; kurie tik dabar pabaigoje metų yra skubiai spaudinami, idant redakcija galėtų išsisteisinti su skaitytojais. Galbut, kad atspaudinimas paskutinio priedo pasieks ir vidurį sausio ateinančių metų, bet skaitytojai maloniai atleis mums matydami, kad ne mūsų tame kaltė.

Pamokinti atsitikimu šių metų, kitų metų „Uk-ka“ išleisime jau be priedų, vieną tikslai lapelį, kuris išeis syki per mėnesį, bet pertai lapelio **didumas nepasimažins**, nes du dabartiniai lapeliai bus sudėti i vieną. Apart to gale metų „Uk-ko“ skaitytojai, kurie visą metų laikė Uk-ka, apturės dykai 2 ar 3 knygetes, kurias „Uk-ko“ redakcija spaudins, idant nustojus išeiti „Uk-ko“ priedams lietuviams nestokotu naujų naudingų knygelių.

Išleisdami „Uk-ka“ be priedų sumažiname ir jo prekę. Taip ligšiolai Amerikoje „Uk-kas“ kaštavo 5 auksinus (1 doliaris iš 25 centus), o nuo 1897 metų kaštavo tik vieną doliarą; Prusose ligšiolai kaštavo 3 auksinus (markes) o 1897 m. kaštavo pusterčio auksino. Pranešdami apie šitą mūsų skaitytojams prašome ir toliau neapleisti mus, šelpiti ir raštais ir medžiškai, taip kaip ligšiolai maloniai šelpė. *Red.*

Sodauninkystė Suvienytose Valstijose Šiaurinės Amerikos.

Vienose apygardėse Suvienytų Valstijų kaip jau žinome sėja nišpasakytai daug kviečių, kitose-gi veisia didelius sodus. Taip valstijose Misuri, Mičigan ir Kalifornija yra ukininkai, kurių sodai užima po 100 ir daugiau margų. Valstijoje Ilinois 1892 m. sodais stovi užimta suviršum 100 tukstančių margų. Yra ten apygardės, kurios palengva pavirto i sodą. Neperseniai ten da buvo nepereinamos girios, kurias žmonės nukirto ir sėjo išpradžių kviečius o dabar tarytum norėdami atlyginti skriaudas, apsodina žemę vietoje medžių laukinių vaisingais. Idant suprasti kaip greitai didinasi sodauninkystė Suvienytose Valstijose paimkime kaip paveikslą slenį šv. Juozupo. Pirmutiniai sodai uždėti čion 1860 metuose. Jau 1864 metuose išvežė iš ten i užrubežį 500 svarų džiovintų; o 1891 iš slenio šv. Juozupo išvežė i užrubežį jau 2 milijonų svarų džiovintų slyvų, nekalbant jau apie kitokius vaisius.

Bet Amerikos ukininkai rupinasi netik apie padinimą sodų, bet ir apie pagerinimą vaisių veislės. Šu didžiausiu rupestingumu atrinka jie geriausias vaisių veisles: išdirba dėl jų žemę taip kaip megsta kiekviena vaisių veislė. Tokiu budu jie padaro, kad medžiai pas juos auga nišpasakytai dideli ir išduoda begalo daug vaisių. Taip štai Kalifornijoje yra vyšnias, kurių stuomuo turi 8 pedas storio; augščio jos turi 60 pedų; o vienas medis mets i metų duoda nuo 600 ik 1000 svarių vaisiaus. Ir vaisiai jų nemaži. Yra vyšnios, kurios turi 3 colius storio; yra kriaušės sverenčios 3 svarus.

Kad sodauninkystė Amerikoje taip greitai platinasi ir taip gerai sekasi — nėra nieko dyvino, nes kiekvienas užsiimantis sodauninkyste gerai supranta savo dalyką. Kiekvienoje valstijoje iš mokesčių surinktų nuo gyventojų vyriausybė užlaiko, daugybę taip vadinamų „bandymo

stacijų“. Yra tai kaip ir kokios mokyklos, kuriose po priežiūrą mokintų žinovų daromi yra bandymai su kiekviena esančia valstijoje medžių veisle. Teip štai Valstijoje Illinois yra per vienuoliką sodauninkišku „bandymo stacijų“. Viena iš jų auginą 121 veislę obelių; 25 veisles kriaušių; 48 veisles slyvų; 19 veislių vyšnių; 16—aviečių; 4—serbentų ir 40 veislių žemvuogių. Savo patyrimus apie tai, kokios veislės vaisingų medžių yra atsakančiausios dirvai tos ar tos apygardės; kaip joms pritaisyti dirvą; kaip apsieiti su vaisiais ir kitus patyrimus „bandymo stacija“ atspaudina ir dyka išsiuntinėja sodauninkams. Tos stacijos teip-pat daro bandymus su visokiais pramanytais medžiais; ištiria kokis medžas kokiame dirvoje ir kokiai medžių veislei geriausiai tinka ir viską tą atspaudinė ir išsiuntinėja sodauninkams. Tai-gi tos stacijos užsiima vien tik bandymais; kokiose sanlygose geriausiai auga ir daugiausiai vaisiaus išduoda vaisingi medžiai; dėl to per bandymus dailina iki to, kad žemvuogės išauga tokios kaip vidutinis obuolys, o vyšnios ir kriaušės tokios, kaip aukščiaus sakėme. Sodauninkai, naudodamiesi žinomis pasemtomis iš apgarsinimų bandymo stacijų, išaugina pas savę tokius pat vaisius.

Geras dasivedimas daug priguli teip-gi ir nuo to, kad Amerikos sodauninkai rišasi į draugystes. Visi sanariai draugystės susivažiuoja karts nuo karto, nutaria kaip ir kur parduoti vaisius; išvien stato dideliuose miestuose tam tikras kletis vaisiams sukrauti, arba išvien stato pabirkus perdirbti vaisius į konservus, syvus ir teip toliaus, kuriuos paskui gelžkeliais išvažinėja po visą Ameriką. Tai-gi matome kad Amerikos sodauninkai nuo uždėjimo sodo iki pardavimui vaisių viską daro ne apčiupą, bet su išmintingu apmastymu ir pagal išbandytus budus.

Vieno tik bijosi Amerikos sodauninkai tai to, kad nepoilgam Amerikoje užaugs tiek vaisių, kad neturės kur juos dėti. Bet palengva ir prie to jie prisirengia. Keliolika metų atgal amerikiečiai turėdami perdaug kviečių, pradėjo juos vežti į Europą. Teip-pat ketina daryti ir su vaisiais. Da atmename, kad apie 1885 metus Amerikos kviečiai labai atpigo. Atsitiko tai dėl to, kad Vokietija ir Anglija, kurie lig-tolaik pirkė javus nuo mus, gavo javus iš Amerikos pigiaus nė nuo mus, pertai ir mes turėjome savo javus pigiaus parduoti. Tai-gi nepoilgam Amerikos sodauninkai teip-pat padarys ir su vaisiais, kaip padarė jų kaimynai ukininkai su kviečiais. Žinoma didžiausią nuopuolį pertai turės sodauninkai Italijos ir pietinės Prancuzijos iš kur šiandien mes apturime daugybę visokių vaisių. Po kėliolikai metų galime sulaukti, kad ir mes valgysime dideles kriaušes ir slyvas

arba net vyšnias ir žemvuoges užaugintas Amerikoje. Tai dalykas visiškai galimas, nės amerikiečiai ačiu bandymams išmoko teip užlaikyti vaisius, kad pas juos vaisiai, pastovėję du ar tris metus turi tokį pat skonį kaip ir da neseniai nuimti nuo medžio.

Kas nors gali pamislyti, kad Amerikos sodauninkai turbūt visi turtingi žmonės, nės pas mus tik turtingi uždeda sodus. Bet neteip yra. Terpu Amerikos sodauninkų yra visiškai neturtingi žmonės, kurie visą savo lauką sodu užsodina. Vienog ir šitie maži sodauninkai įveda pas savę visus pagerinimus, koki yra ir pas didelius. Dėlko? Dėlto, kad lengva pasemti atsakančias žinias, o dėlto idant įstengti įvesti pagerinimus savo soduose, bet ir pasistatyti pabirkus vaisiams perdirbti, apie ką nė viens iš jų, skyrium paimtas, nė pamislinti negalėtu.

Teip tai moka naudotis iš mokslo ir patyrimų Amerikos gyventojai. Koks didelis skirtumas terpu jų ir mūsų žmonių. Pasakyk daugumui mūsų ukininkų apie moksliskus pamatus žemdarbystės arba sodauninkystės, tai nė klausyt nenorės, nės jiems išrodo, kad jokio mokslo čion nėra ir nereikia. Užtai teip ir išeina, kad kitur žmonės, mokėdami pasinaudoti moksliskais patyrimais, traukia iš žemės didelę naudą ir gerai laikosi, o tuom tarpu daugumas mūsų ukininkų skursta senoviškai, nės da senoviškai ir žemę dirba. Geriaus pasilaiko tik tie, kurie nors truputį seka mokslo nurodymams, kurie nors palengva įveda pagerintus budus ukininkystės.

Grįždami vėl prie veisimo sodų, paklauskime, dėlko pas mus sodai užvesti tik pas kelintą ukininką, o ir pas tuos paprastai tik praščiausias vaisių veisles atrasi, iš kurių beveik jokios naudos neturi? Dėlko pas mus nesinaudoja iš sodauninkystės teip kaip naudojasi Amerikoje? Jug žemė pas mus neblogesne negu Amerikoje! Atsakymas čia labai prastas. Mums stokuoja tik apšvietimo, o per tai ir supratimo savo reikalų, supratimo iš kur galėtume naudą turėti. Maskolių vyriausybė rupinasi tik apie ištūstinimą mūsų kišenių, o da labjaus apie apmaskolinimą, o ką mūsų apšvietimas, mūsų labas jei tiek rupi kaip mums pernykštis sniegas. Matėme kaip Amerikos vyriausybė įtaisė „bandymo stacijas“, kurios yra labai naudingos gyventojams, o maskolių vyriausybė vietoje tokių stacijų arba ukiškų mokyklų mėtė piningus ant cerkvių, rupinasi kaip galėdama, idant beveik ant kiekvieno Lietuvos mešlyno butų po cerkvę. Mums lieko vienas tik kelias; patys turime įieškoti apšvietimo; apšviestiesni iš mūsų turi raginti prie apšvietimo kitus. Idant pakelti Lietuvoje ukę su jos šakomis: sodauninkyste, bitininkyste ir pienininkyste stengkimes uždėti draugystes, kurios nors iš dalies atliks

darbą, kurį kitose šalyse atlieka ukiškos mokyklos arba bandymo stacijas. S.

Kas tai yra debesiai.

Jeigu paklaustum mūsų kaimiečių, kas tai yra debesiai, viens atsakytu, kad debesiai yra tai dumai, kurie išeina iš kaminų, o paskui susirenka ore; kits atsakytu, kad tai yra dulkės, kurias vėjas pakelia nuo žemės; trečias vėl trumpai atsakytu: „ar aš žinau, debesiai yra sau debesiai ir gana.“ Kas yra tikrai tie debesiai retai kas kaime supranta. Čion mes pasirūpinsime išaiškinti tą dalyką.

Žinoma yra, kad oras ar tai grincioje ar lauke niekad nėra sausas; ore visados yra kartais daugiaus kartais mažiaus vandeninio garo. Kasdieninis patyrimas parodo, kad ore turi būti vanduo paveiksle garo. Nekitur kaip į ora pakila garai nuo verdančio vandens; nuo skalbinių džiušančių ant tvorų; nuo akmenų po lytum; nuo džiušančių balų, pievų, nuo prūdų, ežerų, upių ir kitų vietų, nuo kurių tankiai matome garus pakylant. Visas tas vanduo pakyla į orą ir ištirpsta jame paveiksle smulkiausių, nematomų dalelių vandeninio garo. Išskaityta, kad kiekvienas šimtas alvių oro užturi savyje nuo 1 iki 3 alvių vandeninio garo. Daugumas vandeninių garų ore priguli nuo daugelio priežasčių, o ypačiai nuo šilumos: juo oras yra šiltesnis juo labjau prisigeria vandeninių garų; juo šaltesnis juo mažiaus gali užlaikyti savyje vandeninių garų. Iš čion išeina, kad jeigu dregnas ir šiltas oras ataušta, tada negali jau užtūrėti savyje tiek nematomų vandeninių garų, kaip pirm to: pertai atvestant dregnam orui dalelės garo susilieja draugia ir padaro didesnius vandens lašelius, kurie jau ir mums matomi.

Štai keli paveikslai. Pas kiekvieną iš mūsų, kvepuojant išeina iš burnos draugia su iškvepiamu oru vandeninis garas. Vararą to garo nematome, nės tuojaus ištirpsta jis šiltame ore; o žiemą tas garas puikiai matyti; išveizdi, tarytum mums iš burnos ir nosies ukai išeina. Žiemą teip-pat matome išeinantį garą iš apšilusų arklų. Vasarą tas garas tuojaus ištirpsta šiltame ore, pertai mums yra nematomas; žiemą-gi šaltas oras negali ištirpinti tą garą, pertai iš jo pasidaro ukai mums matomi, tiktai po tulam laikui, pakrikę po orą, ukai tie vėl darosi mums nematomi. Paimkime da, kad ir šitą atsitikimą žiemą žmonės sėdi sau šiltoje grincioje ir verda; žinoma, kad iš jų burnų ir verdančio vandens išeina garas ir gana daug jo susirenka grincios ore, vienog mes jo nematome. Štai atidaro duris nuo priangio ir visa grincia prisipildo kaip ir ukais. Tie ukai yra tai tas pats vandeninis garas, kuris ir pirm

to buvo grincios ore, bet dabar, orui atvesus iš garo pasidaro visiems matomi ukai. Uždarius duris, kada oras grincioje vėla sušyla, ukai tie vėla ištirpsta ore ir tampa nematomu garu.

Taigi tokiu pat budu iš susiliejusių į didesnius lašelius, ataušusių nematomų dalelių vandeninio garo — pasidaro ukai ant žemės paviršiaus, ir debesiai ant dangaus.

Ukai išveizdi, kaip ir tiršti balsgami dumai lakiojantie ant žemės. Vasarą ukus matome paprastai tikt ant pievų, upių ežerų; pasirodo jie vakare, kada oras atvesta, gali buti per nakti, o poryčio, kada oras apšyla nuo saulės, ukai išniksta, vėla ištirpsta ore.

Kad ukai pakyla tiktai dregnose vietose, tai labai lengva išaiškinti. Taigi tenai ant vandens oras visados užturi savyje daugiaus vandeninių garų.

Vasarą ukus matome tiktai ant vandenu ir tai vakare, nusileidus saulei. Pavasaryj ir rudenyj, kada oras abelnai yra vesas, ukai esti ne karta ant visos žemės, uždengdami savo balta dregna drobule laukus, girias, kaimus ir miestus. Nekuriose priemarinėse šalyse, kur oras yra labai dregnas, viešpatauja ukai labai tankiai ir neišpasakytai tiršti. Teip Londone kartais buna toki ukai, kad vidurdienyje ir reikia užžibinti žiburius ant ulyčių, o ir tai mažai gelbsti. Paryžiuje vasario mėnesyje 1880 m. panašus ukai stovėjo visą parą.

Toki pat ukai labai tankiai atsitinka kalnuose. Neretai, paputus šaltam vėjui, žemumos ir kalnų viršunės staiga apsidengia tirštais ukais. Iš apačios toki ukai išveizi kaipo debesys, apsupę kalną. Nekartą piemenys ir keleiviai užspėti ukų kalnuose, po keles dienas turi sėdėti ant vietos pakolaik vėjas iškrikdo ukus ir pavelina jiems toliaus keliauti.

Ta pati priežastis, kuri ant žemės paviršiaus padaro ukus, aukštai ant dangaus padaro debesius. Debesiai teip-pat susideda iš mažiausių vandens dalelių, kurios dideliais pulkais lakioja ore. Nuo žemės paviršiaus, kaip žinome, šiltas oras nuolatos kyla į viršų. Tas oras, paima su savim daug nematomo vandeninio garo, kuris nuolatos kyla nuo marių, ežerų, upių, balų, pievų ir kitų panašių vietų. Jeigu tokis oras pilnas nematomo garo pakils du tris arba daugiaus verstu į viršų, kur, kaip žinome, yra daug šalčiaus, negu ant žemės paviršiaus, tada garas esantis tame ore sustingsta, sueina į mažus vandens lašelius, panašius į tuos, iš kurių susideda ukai ant žemės paviršiaus. Tokius kaip ir ukus lakiojaučius aukštai ant oro vadiname debesiais. Kartais debesys stovi ant vietos, bet tankiausia jį nutveria vėjai esantie viršuje oro ir nuneša toli nuo tos vietos, kur jis pasidarė.

Debesiai gali pasidaryti ir būti įvairiame aukštume, pradedant nuo vieno versto ir žemiaus iki 15 ir daugiau į viršų. Vasarą kada oras šiltesnis, debesiai darosi aukščiau, žiema — žemiaus. Tas pats debesys per pietus pakyla aukščiau, o į vakarą nusileidžia žemiaus. Didumas debesų buna visokis. Yra debesiai užimantie ant dangaus pora ar kelis verstus; yra ir tokie, kurie tęsiasi kelias dešimtis ar kelis šimtus verstų į ilgį ir plotį. Teip-pat ir stori debesio gali būti visokis: yra debesiai permatomi, neturintie storio daugiau per kelis šimtus mastu, yra ir stori pusę versto ir daugiau.

Da įvairesnis nė didumas yra debesų dažas ir pavidalas. Paprasčiausias yra pilkas dažas su balzganais kraštais. Esti debesiai ir visiškai balti, melynai, gelsvi, raišni ir beveik juodi; nekalbant jau apie puikius dažus, kuriais padabina debesius spinduliai tekančios ar nusileidžiančios saulės.

Debesių pavidalas teip įvairus ir teip tankiai mainosi, kad sunku juos aprašyti. Kartais žiurint jie išveidzi kaip žmonės, tai kaip garlais, žveris ar kalnas apdengtas sniegu. Žmonės jau iš papratimų ant debesio supranta ar iš jo išpuls lytus ar ne. S.

Kaip gaudo silkės Norvegijoje.

Jokios žuvies ant svieto tiek daug nesuvalgo, kaip silkų, pertai ne pro šalį bus apie jų gaudymą papasakoti.

Silkė laikosi marių gilumose dideliais pulkais ir minta ten žuvytėmis ir marių vežiukais. Pati silkė teip-pat turi daug priešų, nės didelės žuvys, marių žverys ir paukščiai suėda jų milijonus. Visa laimė, kad silkė labai veisli: kiekviena pataitė paleidžia į 40 000 ikrų, pertai ir žmogui jų ikvalei liekti.

Į Norvegijos pakraščius silkės atplaukia du kart per metus: kartą rudenyje dėl maisto ir kartą pavasaryje dėl leidimo ikrų (neršėjimo). Dyvina yra tai, kad tos žuvys tankiai atlanko tas pačias pakraštes per daugelį metų, o potom staiga persikelia į kitas apygardas. Kartais vėl kokioj nors vietoj pasirodo tik vieną sykį. Žuvėjai sako, kad noriai duotu aukso bačką tam, kuris tvirtai nurodytu jiems laiką ir vietą, kurioje pasirodys pulkai silkų. Tai-gi iš priežasties silkų persikėlimo į kitas apygardas tukstančiai žvejų šeimynų lieka be kashio duonos, žvejai-gi kitų apygardžių tuom tarpu netikėtai lobsta.

Žuvėjai patėmyjo, kad jeigu rudenyje nedaug silkų atplaukia dėl maisto, tad vasara atplaukia jų daugybės. Atpenč jeigu daug pasirodo rudenyje, tada pavasaryje mažai jų galima pagauti; o pavasario gaudymas yra naudingesnis nė rudenio, nės pavasario silkės didesnės ir riebesnės.

Jau vasario mėnesyje terpu žvejų prasideda judėjimas. Telkiasi jie į dideles draugystes, renkasi vadovą ir abelnų kaštu taisosi laivus, irklus ir kitus žvejonei reikalingus prietaisus. Pamarės tada pilnos žmonių.

Terpu norvegų tada galima užtėmyti mažus žmonis, apsvilkusius nuo galvos iki kojų išvirkščiais kailiais — tai laponiečiai, kurie iš šiaurės atvyko žvejoti silkės. Pasibaigus žvejonei laponiečiai vėl grįžta į savo šalį nuolatos apdengtą sniegu ir ledais.

Keli tukstančiai laivų stovi gatavi ir į 20 000 žmonių laukia, idant tikt greičiau pasi-leisti į mares.

Bet nieks nežino, kurioje vietoje pasirodys silkės. Seniaus žvejai turėjo šimtus ženklų ir prietarų, kurie neva parodydavo vietą, kurioje turi pasirodyti silkės. Šiandien mokslas padavė jiems tikrą būdą. Išlgai visą pakraštį pertrauktos telegrafinės vielos, kurios tuojaus duoda žinią žuvėjams, kur ateina silkės. Tada jau ant tikro plaukia žuvėjai priešai nišpasakytai didelį silkų pulką, nekartą ilgą keles mylias ir kelis verstus platų.

Žuvėjai pirmučiausiai pamato cetą (didžuvį*) baisiausių silkų naikintoją; pamatę jį žuvėjai labai nudžiunga. Vejamos cetų, suėdančių nišpasakytą jų daugybę, silkės plaukia į pakraštį, kur jų laukia da didesni naikintojai — žuvėjai su tinklais. Kiekvienas laivas turi 36 tinklus, ilgio 2 sieksnių, o pločio 1 sieksnį. Tinklo akutės tokio didumo, idant tiktai suaugus silkė galėtu įkišti į ją galvą ir užkliuti už pažiūnių; jaunos-gi lengvai išlenda per jas. Kiekvienas laivas užmeta sykiu 18 tinklų; ištraukę tuos užmeta kitus 18, o tuom tarpu palengva įriasi prie krašto, kur pagautas silkės parduoda kupčiui. Kiekvienoje akutėje paprastai esti po silkę.

Žvejone tęsiasi be pertrukio du mėnesių dieną ir naktį; pagautas žuvis deda į didesnius laivus ir veža į miestą Stavanger arba į Bergeną.

Tenai jas deda ant karų ir veža į tam tikras medines budeles, kur jas darinėja. Paprastai tą darbą atlieka senos bobos. Karus išverčia ant žemes paliai bobas, ir ten tokiu būdu suverčia žuvų kalnus. Tuom tarpu bobos peilukais perpjauja silkės kaklą, tam tikru vašiuku ištraukia blekus (žarnas), ir metą silkės į bačkas. Tas bačkas pilnas išdarinėtu silkų, darbininkai veža į kitą vietą kur jas sudo. Ten jas išverčia, sudeda į kitas bačkas ir užpila vandenį iš tarpintą druską. Potam bačkas užkala ir parduoda į visą svietą.

Koki pelną iš silkų turi norvegai o ypačiai miestas Bergen, galima spręsti iš to, kad

*) Prūsų lietuviai vadina bangžuve.

paskutiniais metais iš vieno Bergen mets i metą išveža lyg 300 tukstančių bačkų, arba apie 800 milijonus svarų silkių. Iš tos prekybos turi naudą daugybė žmonių valdytojai girių gauna už medį reikalingą bačkoms, ukininkai už suvežimą, meisteriai už darymą bačkų; bobos ir vaikai už išdarinėjimą; darbininkai, kurie jas sunėša ir sudo, o ant galo ir patys žuvėjai. Bet visi šitie išimant grios valdytojus, nors daug ir sunkiai turi dirbti, tačiau gauna sulyginant nedaug; daugiausiai naudojami iš to kupčiai superkantie silkes.

Pabaigoje kovo silkės eina vėl atgal į gilumas; žvejonė baigiasi ir žvejai grįžta namon, daug privargę laike žvejonės. B.

Apie vėją.

Atsitinka kartais, kad oras yra visiškai tykus: joks lapelis ant medžių, nekruta jokia žolė nejudą. Bet buna tai gana retai; tankiausiai ore jaučiame vėją. Kartais buna jis teip silpnas, kad vos pajudina lapus ant medžių; kartais-gi buna toks smarkus, kad su saknimis išrauja arba ir pusiau perlaužia storas pušis ar aržuolus.

Kas tai yra vėjas?

Vėju paprastai vadiname ora judanti smarčiai ar palengva. Jeigu pučiame į žvakę, iš mūsų burnos išeina oras — pasidaro vėjas ir užpučia žvakę. Kada kalvis dumia dumtuvėmis, iš dumtuvių su dideliu smarkumu išeina oras ir daro vėją. Senovėje visi žmonės mislino, kad vėjas paeina nuo to, kad kas nors pučia. Teip Grekai du tukstančių metų atgal tikėjo, kad danguje yra dievaiciai vardu Eolai, kurie pusdmi per didelius trimitus, padaro vėją. Tai-gi ir čion žmonės, kaip tai paprastai daro mažai apšviesti, išaiškinimui to, ko savo protu negali suprasti, išmislina pasakas. Mums šiandien juokingu išrodytu, jeigu kas imtu tvirtyti, kad vėjas pakyla iš to, kad Dievai sustoja pučia.

Iš ko-gi pakyla vėjas?

Idant lengviaus tai išaiškyti padarykime pirmučiausiai sekantį bandymą. Uždarinėję grinčioje visus langus, praverkime duris iš šiltos grinčios į šaltą priangi, paimkime į rankas žibančią žvakę ir, atsistojė pas duris, palaikykime žvakę pirmučiausiai per vidurį durų, potam pakelkime į pat viršų, o paskui nuleiskime į apačią. Ką-gi patemysime? Kada žvakę laikysime po durų viduriu, žibės ji tykia, liepsna eis tiesiog į viršų; kada laikysime pakelę į viršų, aiškiai bus palinkus į priangi; o laikant apačioje liepsna palinks grinčionlink. Iš to aišku, kad durų viduryje oras yra visiškai tykus; viršuje oras eina iš grinčios į priangi; o apačioje iš priangio į griečią. Tokiu budu durise turime du vėju: viršutinį ir apatinį, o pasidaro juodu tokiu budu; grinčioje oras yra šiltesnis o prian-

gyje šaltesnis; mes-gi jau žinome, kad šiltas oras yra skystesnis, o pertai ir lengvesnis nē šaltas oras. Tai-gi vos tik atidarome duris iš šiltos grinčios į šaltą priangi, šiltas grinčios oras susieina su šaltu oru priangio ir kaipo lengvesnis kyla į viršų. Tokiu budu viršuje eina šiltesnis oras iš grinčios į priangi, o apačioje jo vieton eina į grinčią šaltas oras priangio ir pasidaro durise du vėju.

Ant žemės vėjai pasidaro iš tospat priezasties kaip ir durise. Tegul tik kur nors ant žemės šiltesnis oras susitiks su šaltesniu, šiltasis tuojaus kyla į viršų, o šaltasis apačioje užima jo vietą ir tokiu budu pasidaro judėjimas oro, arba kaip žmonės sako pakyla vėjas.

Idant lengviaus butų tai suprasti paaiškinsime pakilimą vėjo ant marių pakraščio. Žmonės gyvenantie panarėse arba pakraščiuose didelių ežerų žino, kad ant vandens kuomet visados stovi vėjas. Paprastai esti teip: apie 10 valandą išryto, po trumpai tykai, pakyla vėjas pučiantis nuo marių žiemeslink ir nueina toli nuo krašto. Ir vakarą vėl pasidaro trumpa tyka, po kuriai vėjas persimaino ir vėl pradeda pusti, bet jau nuo krantos marių link ir pučia teip per visę naktį. Dėl ko tai teip yra? Dėlto, kad oras esti nelygiai sušilęs ant marių ir ant žemės. Žemė net greičiaus sušyla nē vanduo, o teip-pat ir greičiaus atvesta. Tai-gi dieną žemė greičiaus išyla negu vanduo, o pertai ir oras ant žemės yra šiltesnis negu ant vandens; pertai šiltesnis oras nuo žemės kyla į viršų o šaltesnis oras nuo marių eina į jo vietą. Stovėdami tada ant krantos jaučiame vėją pučiantį nuo marių krantos link. Naktį viskas eina atpenč. Žemė greičiaus atvesta negu vanduo; oras yra šiltesnis ant vandens ir kyla į viršų, o į jo vietą eina šaltesnis oras nuo krantos ir mes jaučiame vėją nuo žemės. Taigi matome, kad ir čion vėjas pakyla nuo susiejimo šilto oro su šaltu.

Panašus vėjai teip-pat tankiai stovi ant aukštų kalnų, ypačiai vasarą. Dieną, kad kalnai gerai ikaista, oras nuo jų kyla į viršų, o į jo vietą eina oras iš žemumų, ir pakyla vėjas iš žemumų viršunės link. Naktį kalnui atvėsus, atšalęs oras puola į žemumas ir pakelia vėją iš viršaus į apačią.

Bet vėjai buna netik kalnuose ir marių pakraščiuose, esti jie ir ant sausos žemes toli nuo marių ir kalnų. Idant tai suprasti, turime atminti, kad žemė nevisur yra vienodai šilta. Yra vietos, kur per ištisus metus stovi dideli karščiai; yra ir tokios vietos, kur visados stovi sniegas ir dideli šalčiai; tarpu tų karštų ir šaltų vietų yra vietos su vidutinia šiluma, kur buna ir šilta ir šalta. Tokiose vietose ir mes gyvename. Žinoma, kad šaltose vietose ir oras yra daug šiltesnis negu šaltose. Kas-gi iš to

išeina? Oras šiltų kraštų kaip šiltesnis, nuolatos kyla į viršų, o ant jo vietos iš šaltesnių kraštų nuolatos ateina šaltesnis oras, lygiai kaip buvo durise iš šiltos grinchios į priangį. Šilti kraštai tai tarytum šilta grinchia, o šalti tarytum šaltas priangis. Kaip durise pasidaro du vėjai, šiltas viršuje, o šaltas apačioje, taip pat darosi ir ant žemės. Šiltasis vėjas eina viršum iš šiltų kraštų į šaltus; šaltas-gi eina pažemia iš šaltų kraštų į šiltus. Šiltas oras eidamas viršum, juo artyn šaltesniu kraštu juo labiau atvesta ir juo žemiau nusileidžia, ant galo daėjęs šaltus kraštus visai nusileidžia ant žemės ir visiškai atšalęs vėl gryžta atgal į šiltus kraštus kaip šaltus vėjas. Čion jis vėl sušyla, vėl pakyla į viršų ir eina viršum į šaltus kraštus ir taip be paliovos. Tu dviejų vėjų šalto apatinio ir šilto viršutinio mes gyvenantie ant sausos žemės neįsivaizduojame, nės jų bėgi permaino aukšti kalnai ir visoki vietiniai vėjai, už tai ant marių tuodu vėjų ypačiai apatinių vėsųjų galima aiškiai patėmyti. Nektartą-gi ir mes galime patėmyti kaip aukštai ant daugaus balti debeseliai lekia šiaures link, nors pas mus ant žemės vėjas pučia visai priešingai. Tai parodo, kad viršuje yra kitas vėjas.

Tai-gi matome iš čion, kad karštose šalyse viešpatauja du vėjai: žemutinis šaltas o viršutinis šiltas. Šalyse vidutinės šilumos, prie kurių priguli Europa, vėjai nuolatos mainosi. Dėl tyrinėjimo vėjų ir kitų gamtos prietikių visoje Europoje ir Amerikoje yra įtaisytos tam tikros stacijos, kur užrašinėja kasdien, kokiš ir iš kur vėjas pučia, ar lyja ar giedra ir tt. ir tt. Tai-gi iš tokių užrašymų išsiaiškimo, kad Europoje o pertai ir pas mus vėjai pučia iš visų kraštų svieto, bet tankiausiai stovi vėjas piet-vakarinis ir šiaur-rytinis. Vakarinėje Europoje tankiau buna piet-vakarinis vėjas, o pietinėje Europoje šiaur-rytinis. Taip štai Prancuzijoje piet-vakarinis vėjas stovi apie 10 dienų per metus, Maskolijoje-gi tiekpat laiko stovi šiaur-rytinis, o kiti vėjai stovi tik 20 ar 40 dienų per metus.

Iš ko pakyla tie du svarbiausi Europos vėjai, piet-vakarinis ir šiaur-rytinis, ne sunku išaiškinti. Šiaur-rytinis vėjas, yra tai tas vėjas, kuris eina iš šaltų kraštų žemės į karštus; ant marių jis pučia ištisus metus. Piet-vakarinis vėjas, kuris tankiausiai atpučia mums lytaus debesius, yra tai šiltas vėjas, kuris karštose šalyse eina viršum, o šalyse su vidutiniu oru atvėsta ir nusileidžia žemyn ir jau pažemia eina į šaltus kraštus. Kiti mūsų vėjai pakyla kartais iš to, kad tuodu vėjų susitikę tarp savęs padaro oro sukurius, kurie užima didelius žemės plotus: kartais yra jie šakomis tų vėjų, pasidarusiomis tada, kada vėjai atsimuša į aukštus kalnus, arba eina per didelius vandenius, kur

yra vietiniai vėjai. Ypačiai kalnai labai permaino vėjų pakraipą. Vėjai atsimušę į gukštus kalnus, atsikreipia arba išilgai kalnus arba vėl išsiveržia per platesnius slenius, pertai kalnų vėjai yra labai įvairūs.

(Toliaus bus).

Iš kur imasi lytus.

Lytus kaip žinome paeina iš debesų. Buna jisai tada, kada debesiuose susirenka labai daug vandens. Kada dregnas oras, kyldamas į viršų, neša draugiai daugybę vandeninio garo, tad ant galo debesiuose susirenka taip daug vandens, kad jis jau negali laikytis ant oro; smulkus lašeliai, iš kurių susideda debesys, susilieja į didesnius lašus, kurie per savo sunkumą puola žemyn. Jeigu ant žemės šilta, tad lašai tie puola žemės kaip lytus: jeigu-gi šalta, lašai sušala į smulkes ledo žvaigždutes ir puola kaip sniegas; o jeigu lytaus lašai staiga sušala, puola ant žemės paveiksle mažesnių ar didesnių ledo šmotelių ir vadinasi ledais. Čion kalbėsime tiktai apie lytų.

Žmonės, kurie arba lipdami ant aukštų kalnų arba lekdami balionais, buvo pakilę aukščiaus debesų, pasakoja, kad pačiame debesio viršuje jiems išveizėjo, buk juos apsupa tiršti sausi ukai. Nusileidę truputį žemyn jie atsidadė dregnuose ukuose, iš kurių smulkus lašeliai puolė ant drabužių. Da žemiau jau puolė smulkus lytus; o koki versta nuo žemės iš mažų lašelių susidarė jau dideli lašai, kurie puole ant žemės kaip smarkus lytus. Tokiu būdu susiliejant maziems vandens lašeliams į kaskart didesnius lašus, debesys pavirsta į lytų.

Bet kas gali pamislinti, kad debesiai uždengę dangų, užima visą dangų, aukštai net iki pačiai saulei. Kelionės ant viršinių aukštų kalnų arba balionais parodo, kad neteip yra. Debesiai paprastai stovi aukštume kokių 2 verstų; ant žemės iš jų gali pulti smarkus lytus, o aukščiaus debesio giedrus melynus dangus.

Iš patyrimo žinome, kad ne iš kiekvieno debesio puola lytus; bet iš kiekvieno debesio gali pulti lytus, jeigu debesyje susirenka daug vandeninio garo, arba jeigu jis viršuje atvėsta. Vasara tankiai atsitinka, kad dangus aptrauktas baltais debesiais, iš kurių niekados lytus nepuola. Bet štai pakyla šaltas vėjas; debeseliai pradeda darytis tirštesni iš baltų permatomų pasidaro pilki, dėlto kad juose vandens lašeliai susiliejo į didesnius lašus; juo tolyn juo debesys darosi tamsesnis ir didesnis, o ant galo iš jo pradeda pulti smarkus lytus.

Debesiai su lytumu gali buti įvairiame aukštume, vienog nebuna aukščiaus per du ar kelis verstus. Juo aukščiaus yra debesys juo didesniais lašais iš jo lyja, nės lašai bepuldami susi-

lieja į didelius lašus. Vasaros lytus paeinantis iš debesų aukštai esančių yra paprastai stambesnis negu rudens.

Dėlei didelės svarbos lytaus, mokinti užsiima tyrinėjimais kokioje šalyje kiek lytaus išpuola per metą, kaip tankiai jis išpuola, prie kokio vėjo ir šilumos ir tt! . Tai-gi tokiu būdu patirta yra, kad neviosose šalyse svieto lygiai lytaus išpuola. Daugiausiai tai priguli nuo to, kokioje dalyje žemės karštoje, vidutinėje ar šaltoje yra ta šalis ar arti ar toli yra ji nuo marių; koki ten viešpatauja vėjai, ir nuo kitų priežasčių.

Daugiausiai lytaus išpuola ir tankiausiai lytaus išpuola ir tankiausiai lyja karštoje žemės dalyje, ten kur labai įkaitęs oras, paima iš marių daug vandeninių garų ir pakyla aukštai į viršų. Dalis tų garų viršuje tuojau sustingsta į vandens lašus ir puola ant žemės. Yra tokios karštos šalys, kuriose lytus puola beveik kasdien po 9 adynas per parą. Ten tai jau turbūt ant sausumos nesiskundžia. Kituose šiltuose kraštuose smarkus lytus puola per pusę metų. beveik dieną į dieną, o kitą pusę metų yra truputį sausius. Teip yra antai Brasilijoje.

Pas mus Europoje lyja lygiai per visą metą; apskritai imant Europoje per metą išpuola nuo 100 iki 150 lytingų dienų.

Šaltuose kraštuose lytaus, o teisingiaus sniego puola daug mažiau.

Žinomas daigtas, kad tankumas lytaus priguli teip-pat nuo to, kaip arti yra šalis nuo marių. Šalyse esančiose toli nuo marių, arba atskirtose nuo marių aukštais kalnais lyja labai retai, nės iš debesų išpuola visas lytus, pakolaik vėjas daneša juos iki tų tolmų šalių.

Bet daugiausia lytus priguli nuo vėjo. Vėjas pučiantis nuo didelių marių, atneša daug dregnumo, iš kurio darosi debesiai ir lyja lytus. Kad tai teisybė matome iš to, kad pas mus, lyja beveik visados, kada atsiverčia vakarinis o ypačiai šiaurvakarinis vėjas, kuris atneša garus nuo baltųjų ir kitų marių Europos.

Kalnai teipo-gi turi didelę įtakę ant lytaus. Aukšti kalnai nedaleidžia vėjams atnešti lytaus debesius į nekurias šalis; atnešti iki kalnų debesiai palieka daug vandens ant pačių kalnų, o per juos perlekia debesiai jau visiškai nedaug garų užturintie.

Ant galo tyrinėjimai parodė, kad girios turi didelę svarbą dalyje lytaus. Girios ilgai užlaiko savyje dregnumą, kuris palengva pakyla į orą ir padaro debesius. iš kurių puola lytus. Kad teip yra, parodo tai, kad miškuotose šalyse lytus puola tankiausiai, kas yra labai naudinga. Tai-gi dėlto nekuriuose šalyse, neduoda naikinti girias, arba sodina jas iš naujo, nės jos yra kaip ir koki skladais dregnumo.

Kiekvienam suprantama, kaip naudingas yra lytus; be lytaus mūsų žemė pavirstu į pustyne;

išdžiutu šaltiniai ir upės, išnyktu balos ir ežerai. Be lytaus jokia žolė neaugtu ant žemės, o per tai išnyktu ir visi gyvuoliai ir patsai žmogus. Debesiai nešiojami vėjo, nuo tolimų jurių išnešioja po visas šalis palaimintą dangišką vandenį, be kurio negalimas gyvenimas ant žemės. O viskas tas, ir debesiai ir vėjai priguli nuo saulės, kuri savo šiluma paverčia vandenį į garą, ukus ir debesius, o ore pakelia vėjus, kurie išnešioja tą vandenį paveiksle lytaus ir sniego po visą žemės. paviršių.

Iš svetimų šalių.

Pilipinės salos. Pilipinių salų gyventojai teip-pat sukilo prieš išpanus, kurie ligšiolai valdė tas salas. Pilipinės salos susideda iš tukstančio atskirųjų mažesnių ir didesnių salų, ant kurių gyvenė suviršum 6 milijonai gyventojų.

Tos salos apgyventos teip vadinamų malajų; išpanų grynų ir paeinančių iš maišytų tėvų tarpu jų yra tik 30 tukstančių. Šitą 30 tukstančių nemoka jokių mokesčių, jie yra valdininkais (činovnikais) ir kunigais ir plešdami vietinius gyventojus krauja turtus iš jų darbo. Tas išpanų plešimas kaip svietiškę teip ir dvasiškų yra priežasčia maišto. Neveizint ant to, kad kaip svietiški valdininkai teip ir dvasiški ima dideles algas, nesidrovi da visokiais budais plešti salų gyventojus. Teip štai prakiurs stogas malajaus grinėos, nevalia aną taisyti be pavelinimo išpanų valdininko, o tas už pavelinimą ima kelis doliarus, nors nekartą visą grinėją malajaus neverta kelių doliarų. Arba numirs malajus, kunigas pirmučiausiai ima puspenkto ($4\frac{1}{2}$ doliaro*) potam turi užmokėti kunigui da 5 doliarus, kad pavelintu palaidoti grabe, nės pagal malajų papročius tapti palaidotu be grabo yra didelė gėda. Apart to giminės turi užmokėti kunigui už pavelinimą apvynioti kuną numirusio pintine iš šiaudų, už iškasimą duobės ir kitus mokesčius.

Apšviestiesni iš terpu malajų, matydami toki begalinį išpanų plešimą pakalbino savo tautiečius tvirtis už ginklo išvyti plešikus iš savo tėvynės. Gyventojai, paklausė savo apšviestų tautiečių ir sukilo prieš išpanus. Išpanai subėgo ir užsidarė mieste Manilja, o maištininkai apsupo miestą. Išpanų kariumenės yra 25 000 o maištininkų 50 000. Žinoma Ispanijos vyriausybė skubina atgabenti iš Ispanijos daugiaus kariumenės, idant sumušus sukilusius salų gyventojus vėl galėtu anuos plešti. Kurie pergalės sunku pasakyti.

*) Ten kunigai įvedė madą imti po tiek už kiekvieną numirusį, užtai kad numirė.

Iš Lietuvos.

Iš griškabudžio valsčiaus, Naumiesčio pavieta. Musų ukininkai gyvena neprastai, bet ukę veda dar senoviškai, tik nekurie pradėjo gyventi pagal šią gadynę, teip kaip mokslas rodo. Daugelis iš musų ukininkų apart ukės moka da ir šioki toki amata, o tai yra geras priedas ukininko gyvenime. Nevienas, pats per savę išmokęs yra amato, kuris geriausia tinka jo padėjime. Tokiu būdu viens pasidare sau rusvelkias, kits kuliama mašiną arba akselinę ar šėip ką. Žinoma padaro iš medžio tiktai geležimi apkausto. Yra nemažai išmintingų ir išmisių žmonių. Bet yra ir blogų pusių nemažai. Pirmučiausia duodasi jausti stoka apšvietimo ir supratimo reikalų. Labai daug yra tokių ukininkų, kurie mislina, kad viena tik ukė yra geras ir naudingas užsiėmimas. Mat jie jau iš seno prie to pripratę, pertai jokių būdu negali suprasti, kad iš prekyystės ar amato nekartą galima daug geriaus gyventi kaip ir ukės.

Jeigu sunus tokio ukininko turėdamas palinkimą prie kokio nors amato, nori ano mokintis, tad tėvas daro visokias kliutis. Paklausk jį kodėl neleidi sunų mokintis amato, atsakys, kad anava tai ir tas amatininkas girtuoklis ir tt. ir tt.

Nežiuri ant to, kad girtuokliu gali būti ir ukininkas ir amatininkas. Pas mus žmonės turi prastą nuomonę apie amatus. dėl to, kad nėra pas mus gerų amatininkų. Musų vaikinai nueis pas menką amatininką pabus kelis mėnesius, ot jau ir amatininkas. Žinoma dirbti gerai nemoka ir mažai uždirba. Kitas dalykas būtų, kad tokis nueitu mokintis i miestus pas gerus amatininkus gerai išmokę dirbti turėtu ir gerą uždarbį ir guodonę pas žmonis. Dieve duok, kad tai greičiaus įvyktu. *J. Žingeidis.*

Iš Griškabudžio. Pas ukininką Jankaucką Urvinių kaime žandarai vėl buvo kresti, bet nieko nerado. Po kratai žandarai prašė, kad jiems duotu pietus, bet Jankauckas paklausė kiek mokės už išvirimą pietų. Žandarams tai nepatiko ir išvažiavo. Jankauckas padarė labai išmintingai, kad nedavė priėsti tiems nelabiems. *Vabalelis iš po Akmenio.*

Iš Mintaujos. »Pensilvanijos darbininke« N. 17 skaitome, apie atsikimą Mintaujoje su mokintiniais katalikais, padavusiais prašymą ministeriui, idant neverstu jų melstis maskoliškai. Gavęs tą prašymą ministeris, girdį perpyko ir davė žinių direktoriui išvartyti iš gimnazijos tuos mokintinius, kurie atsisakytu maskoliškai melstis. Patyrę apie tai mokintiniai leido antrą prašymą cecorienei, tik nieko nuo jos nesulaukė. Tuo-gi tarpu lietuviai vieni iš tikėjimiškų

jausmų kiti iš principo, stačiai atsisakė nuo rusiškos maldos, kada juos spyrė melstis. Tada valdžia sunkiai nubaudė atsisakiusius. Buvo jų apie 40, visi lietuviai. Iš tų 9 tapome pavaryti, nustodami tiesos netik priestoti i kitą kokią mokyklą Maskolijoje, bet ir užimti kokią nors vietą valdystoje. Teip rašo viens iš išvartų iš gimnazijos mokintinių. Šaukiasi jie prie Amerikos lietuvių, kad jie pagelbėtu juos, nės jie dabar priversti keliauti i Amerika, toliaus i mokslus eiti. Ar atsilieps Amerikos lietuviai ar sušels tuos tvirtus vaikus, teip gerai mokėjusius pasipriešinti nežmoniškiems maskolių reikalavimams. Gerai būtų, kad ir musų krašto lietuviai sušelpu juos kuom galėdami, nės jie yra užsitarnavę ant to, jie jauni-kaičiai parodė maskoliams, kad lietuviai nėra avinas, su kuriais jie gali ką nori daryti, o antrą jie parodė kelią mums suaugusiems vyrams, kaip turime mes ginti savo tiesas, kaip nesilenkti prieš maskolius, bet stačiai ir drąsiai savo reikalus ginti. Saujalę jaunuomenės maskoliams nesunku buvo priveikti, bet neteip būtų, jeigu mes suaugę pasektume ju [paveikslą, jog mus ne saualė, bet milijonai. N.

Apgarsinimai.

Redakcijoje „Varpo“ yra trys rankraščiai Vinco Kapso, pritaisyti spaudinimui atskirose knygosė: 1) Kainas 2) Laisvos valandos (eilės) 3) pasakos (eilemis). Kas norėtų spaudinti savo kaštu, tekreipiasi i redakciją „Varpo“.

Piningus ir laiškus i Ukininko (ir Varpo) redakciją siunčiant, reikia šitoksai adresas padėti:

Herrn Dr. Bruažis, Tilsit (Ostpreussen).

Turiny s.

Nepoilgam ir tt. *Red.* — Sodauninkystė Suvienytos Valstijose Šiaurinės Amerikos. *S.* — Kas tai yra debesiai. *S.* — Kaip gaudo silkes Norvegijoje. *B.* — Apie Vėją. — Iš kur imasi lytus. — Iš svetimų šalių: Pilipines salos. *B.* — Iš Lietuvos: Iš griškabudžio valsčiaus, Naumiesčio pav. *J. Žingeidis.* Iš Griškabudžio. *Vabalelis iš po Akmenio.* — Iš Mintaujos. N.